

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією
Протокол № 5 від 29.03.2021
Голова Приймальної комісії

Віктор ОГНЕВ'ЮК

Програма

фахового випробування з музики

Освітній рівень: другий (магістерський)
Спеціальність: 025 Музичне мистецтво
Освітня програма: 025.00.01 Музичне мистецтво
На основі: освітнього ступеня бакалавр, магістр,
освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри інструментально-
виконавської майстерності

протокол № 1 від 11 січня 2021 р.

Г. в. о. зав. кафедри

Анастасія РОМАНЕНКО

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фахове випробування з музики для вступників за спеціальністю 025 Музичне мистецтво, освітньої програми 025.00.01Музичне мистецтво, які мають освітній ступінь бакалавр, магістр, освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліст проводиться в один день та складається з двох частин.

Мета фахового випробування з музики перевірка та оцінювання творчих здібностей та теоретичних знань вступника.

Завдання фахового випробування з музики є визначення:

- ✓ рівня володіння музичним інструментом (сформованість інструментально-виконавських умінь) у процесі художнього виконання інструментального твору великої форми;
- ✓ рівня музично-теоретичних знань;
- ✓ рівня знань з методики загальної мистецької освіти.

Форма проведення: комбінована (практична та тестова)

Практична - гра на музичному інструменті за вибором вступника (фортепіано, баян, акордеон, скрипка, бандура, гітара, духові інструменти).

Тестова - тестові завдання з теорії та історії музики, гармонії, поліфонії, аналізу музичних творів та методики загальної мистецької освіти.

Виявлені знання і вміння вступників оцінюються кількістю балів відповідно до встановлених критеріїв.

Критерії оцінювання знань вступника

Кількість балів (max–200)	Критерії оцінювання
180–200	Виставляється за відмінне володіння музичним інструментом, високий рівень музично-теоретичних знань та методичної компетентності, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
160–179	Виставляється за успішне виконання творів програми фахового випробування з дотриманням авторського тексту та інтерпретаційного плану з незначними технічними огріхами; за ґрунтовні знання з музично-теоретичних дисциплін та методики загальної мистецької освіти та вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
140–159	Виставляється за вірне відтворення нотного тексту творів програми вступного випробування з певними текстовими помилками, за належний рівень музично-теоретичних знань та методичної компетентності, що виявляється у відповідях, які можуть містити певні неточності.
120–139	Виставляється за задовільне володіння музичним інструментом й теоретико-методичними знаннями з кількома суттєвими помилками; за слабке застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних завдань.
100–119	Виставляється за володіння музичним інструментом й теоретико-методичними знаннями з мінімальними вимогами програми фахового випробування; за слабке застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних завдань.
1–99	Виставляється за недостатній рівень інструментально-виконавської, музично-теоретичної та методичної підготовки, нездатність до творчої інтерпретації музичних творів і теоретико-методичних узагальнень.

Зміст програми

Фахове випробування з музики для вступників на спеціальність 025 Музичне мистецтво, освітню програму 025.00.01 Музичне мистецтво складається з двох частин. Перша частина (практична): гра на музичному інструменті за вибором вступника (фортепіано, баян, акордеон, скрипка, бандура, гітара, духові інструменти). Друга частина (теоретична): тестування з музично-теоретичних дисциплін та методики загальної музичної освіти.

Частина перша

Виконати твір великої форми (концерт, соната I або II та III ч., варіації тощо) та п'єсу на музичному інструменті (фортепіано, баян, акордеон, скрипка, бандура, гітара, духові інструменти). Продемонструвати рівень володіння музичним інструментом та художню інтерпретацію твору.

ОРІЄНТОВНА ПРОГРАМА З МУЗИЧНОГО ІНСТРУМЕНТУ

Фортепіано

Й. Гайдн. Соната Es-dur, Ноб. XVI:49
М. Лисенко. Елегія

Баян / Акордеон

В. Зубицький. Карпатська сюїта
В. Власов. Basso ostinato

Бандура

М. Дремлюга. Соната № 2
О. Герасименко. Концертна фантазія «Купало»

Скрипка

Ф. Мендельсон. Концерт e-moll, I ч.
Л. Ревуцький. Інтермецо

Гітара

А. Шевченко. Карпатська рапсодія
М. Кошкін. Блюз

Труба

Й. Гайдн. Концерт для труби з оркестром
А. Арутюнян. Концертне скерцо

Кларнет

В.А. Моцарт. Концерт для кларнета з оркестром

П. Чайковський. Романс

ЧАСТИНА ДРУГА

Тестування з музично-теоретичних дисциплін та методики загальної мистецької освіти.

Виконати тестові завдання, які містять 30 питань з теорії та історії музики, гармонії, поліфонії, аналізу музичних творів та методики загальної мистецької освіти.

Теми з музично-теоретичних дисциплін:

1. Засоби музичної виразності

Основні засоби музичної виразності (мелодія, метро-ритм, фактура, гармонія, динаміка, темп тощо) та їхня роль у створенні музичного образу. Типи метрів, ритмів, поняття розміру. Музичні інтервали. Італійські позначення музичних темпів, динамічних відтінків. Різновиди музичної фактури.

2. Стил і жанр в музиці

Класифікація музичних стилів (жанровий, історичний, авторський, національний). Відмінність понять стил і стилістика як розмежування загального та конкретного. Великі стилі в історії музичного мистецтва. Поняття музичного жанру; класифікація музичних жанрів (вокальні, інструментальні, синтетичні).

3. Типи, стилі та форми поліфонії

Імітаційна, підголоскова, контрастна, гетерофонна поліфонія. Поліфонічні форми: канон та fuga. Визначення канону, види канону, особливості компонування у строгому стилі письма. Fuga як найвища

поліфонічна форма, особливості композиції бахівської фуги (тема-протискладення, інтермедія, стретта тощо).

4. Форми музичних творів: період, проста двочастинна, проста тричастинна форма

Період як найменша довершена одиниця музичної форми. Мотив, фраза, речення і період. Період найпростішої будови. Загальні риси періоду. Модулюючий період. Період з двох речень. Періоди неквадратної будови. Проста двочастинна форма, перша частина, середина, реприза. Вступ та заключення у двочастинній формі. Проста тричастинна форма: перша частина, середина, реприза (статична та динамічна). Кода.

5. Форми музичних творів: складна тричастинна форма, рондо, циклічні форми

Складна тричастинна форма. Тріо в складній тричастинній формі. Реприза в складній тричастинній формі. Особливості будови форми рондо. Циклічні форми інструментальної музики: сюїта. Будова старовинної сюїти, особливості сюїтного циклу барокової доби.

6. Сонатна форма як найвища діалектична форма тональної музики

Становлення сонатності як композиційного принципу. Побудова першої частини сонати (схема сонатної форми) як втілення діалектичного конфлікту (чи контрасту), його розвитку та розв'язання. Сонатна форма: експозиція, розробка, реприза. Склад експозиції: теми, тональний план. Склад репризи. Значення розробки. Кода. Співвідношення жанрів соната і симфонія. Сонатний і сонатно-симфонічний цикл: частини, принцип співвідношення.

7. Основні поняття класико-романтичної гармонії

Поняття мажоро-мінору. Співзвуччя, типи та різновиди акордів. Поліфонічний та гомофонний виклад. Мелодія. Чотириголосний виклад. Лад. Ладова функція. Тризвуки, сектакорди та особливості їх поєднання. Септакорди II ступеня, VII ступеня та D септакорд. Органний пункт.

Відхилення і модуляція (типи, різновиди). Типи секвенцій. Каданс і кадансовий зворот. Енгармонізм. Характерні риси романтичної гармонії – альтерація акордів S функції, D з секстою, «неаполітанська гармонія» тощо.

8. Європейське музичне бароко: національні різновиди стилю

Розквіт інструментальної музики. Італійська скрипкова школа, творчість А. Вівальді. Жанр інструментального концерту (*concerto grosso*). Творчість французьких клавесиністів та її зв'язок зі стилем рококо. Органна та клавірна творчість Й.С. Баха, своєрідність прочитання жанрових канонів бароко, синтезування традицій різних національних композиторських шкіл. Українське музичне бароко та його національний прояв в жанрі партесного концерту.

9. Жанрово-стильові моделі європейської опери

Опера як синтетичний жанр музичного мистецтва. Історія виникнення та жанрові особливості в Італії, Франції, Англії. Основні типи оперної вистави XVII–XVIII ст. Оперна творчість В.А. Моцарта. Італійське *bel canto* початку XIX ст. Драматизація оперного жанру в творчості Р. Вагнера та Дж. Верді. Провідні ідеї реалістичного театру (Верді) та засоби їхнього музичного втілення. Сутність оперної реформи Р. Вагнера. Особливості музичної (гармонічної) мови вагнерівських драм, нове тлумачення оркестрових засобів, система лейтмотивів.

Особливості становлення української національної опери (С. Гулак-Артемовський)

10. Музична естетика романтичної та модерної доби

Лірична мініатюра у творчості Ф. Шопена і Ф. Шуберта: новаторство у трактуванні жанрів. Музика композиторів-романтиків, поняття «програмності», програмний симфонізм (Г. Берліоз). Циклічні форми фортепіанної музики («Карнавал» Р. Шумана). Творчість К. Дебюссі як взірець «імпресіоністичного» музичного письма: особливості гармонічної

мови, формобудови, нове розуміння музичної програмності. Романтичні тенденції в українській музиці ХІХ – початку ХХ ст.

11. Шляхи розвитку української музики ХХ ст.

Творча постать М. Лисенка, стильові орієнтири музичного доробку. Хорова творчість К. Стеценка, М. Леонтовича, Я. Степового: образно-стилістичні особливості та специфіка музичної мови, зв'язок з українським фольклором. Становлення національного симфонізму, творчість Л. Ревуцького. Б. Лятошинський як засновник сучасної композиторської школи.

Теми з методики загальної мистецької освіти:

1. Зміст, мета і завдання курсу Методика загальної мистецької освіти

Загальна мистецька освіта, її мета, завдання, функції. Концепція загальної мистецької освіти як детермінанти художньо-естетичного виховання учнів.

2. Зміст і структура навчальних програм «Мистецтво» та «Музичне мистецтво» для загальноосвітніх шкіл (освітня галузь «Мистецтво»)

Специфіка загальної мистецької освіти відповідно до сучасних програм: інтегрований курс «Мистецтво» (авт. Масол Л.М., Гайдамака О.В., Очеретяна Н.В.) та «Музичне мистецтво» (авт. Л.Хлебнікова, Дорогань Л. О., Кондратова Л. Г., Корнілова О. В., Лобова О. В.).

3. Урок мистецтва (музичного мистецтва) та позакласна робота - форми організації освітнього процесу в загальноосвітній школі

Інтегрований курс «Мистецтво» («Музичне мистецтво») – провідна дисципліна художньо-естетичного циклу в загальноосвітніх школах, основна форма організації загальної мистецької (музичної) освіти і виховання в школі. Урок мистецтва (музичного мистецтва) в сучасній загальноосвітній школі, його специфічні особливості, класифікація. Сценарій уроку, його складові та структурні компоненти.

4. Змістові лінії програми «Мистецтво» («Музичне мистецтво»)

Моделювання художньо-творчого процесу на уроках музичного мистецтва за змістовими лініями: «художньо-творча діяльність», «сприймання та інтерпретація мистецтва», «комунікація через мистецтво», які окреслюють одну з моделей досягнення загальних цілей освітньої галузі та розкривають основну місію загальної мистецької освіти.

5. Види музичної діяльності учнів на уроках музичного мистецтва (слухання-сприймання, вокально-хорова, інструментальна, музично-ритмічна, творча діяльність, музично-теоретична підготовка)

Сутність та специфіка поняття «музичне сприймання». Основні етапи слухання-сприймання музики на уроці, вивчення музичних творів, методика роботи.

Вокально-хорова робота як вид музично-творчої діяльності учнів на уроках музичного мистецтва. Система формування вокально-хорових навичок. Особливості і методика розспівування. Методика навчання співу: етапи, методи і прийоми розучування пісенного репертуару зі школярами.

Характеристика методик навчання співу по нотах. Інструментальне музикування на дитячих музичних інструментах, музично-пластична та творча діяльність на уроках музичного мистецтва, їх завдання та специфіка.

6. Методика мистецької освіти на різних вікових етапах

Методика навчання музичного мистецтва на різних вікових етапах відповідно до сучасних програм (1-4 кл.) Методика навчання музичного мистецтва в 5-9 класах загальноосвітній школі відповідно до сучасних програм.

7. Позакласна та позашкільна діяльність у загальній мистецькій освіті молодших школярів

Позашкільні форми музичного виховання: сутність, різноманітність, варіативність. Форми позакласних та позашкільних занять: гурткова робота (хор, оркестр, ансамбль); масові форми (загальношкільні свята, лекції-концерти, театралізовані вистави, тощо).

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

З ГРИ НА МУЗИЧНОМУ ІНСТРУМЕНТІ

1. Горенко Л. Робота баяніста над музичним твором : методичні поради. К. : Музична Україна, 1982. 49 с.
2. Гуральник Н. П., К. В. Завалко. Розвиток скрипкової школи Східної Європи ХХ століття : історія, теорія, методика : навч.-метод. посібник. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. 144 с.
3. Гуральник Н. Українська фортепіанна школа ХХ століття в контексті музичної педагогіки. К. : Вища школа, 2007. 312 с.
4. Давидов М. А. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста : [навч. посіб. для вузів]. К. : Муз. Україна, 1997. 240 с.
5. Нейгауз Г. Г. Об искусстве фортепианной игры : Записки педагога [5-е изд.]. М. : Музыка, 1988. 240 с.
6. Пляченко Т. М. Основи скрипкової педагогіки : навчальні матеріали [для студентів музично-педагогічного факультету]. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2001. 44 с.
7. Стеценко В. Методика навчання гри на скрипці. Ч. I. К. : Муз. Україна, 1974; Ч. II. К. : Музична Україна, 1982.
8. Шрамко О. І. Основний музичний інструмент: алгоритми методики : навчально-методичний посібник [для студентів музичних факультетів вищих педагогічних закладів]. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2008. 219 с.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

З МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

1. Актуальні питання музично-теоретичної підготовки майбутнього вчителя музики : Метод. рек., упоряд. В.В. Юрчак. Кіровоград : Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка, 2006. 43 с.
2. Алексеев Б., Мясоєдов А. Элементарная теория музыки : учебник. М. : Музыка, 1986. 240 с.
3. Андреева Е. Ф. Основы музыкальной грамоты. К. : Муз. Україна, 1984. 134 с.

4. Асафьев Б. В. Музыкальная форма как процесс ; ред., вст. ст. и коммент. Е. М. Орловой. [2-е изд.]. Л. : Музыка, 1971. Кн. 1–2. 379 с.
5. Виноградов Г. С. Элементарна теорія музики і сольфеджіо : навч. посіб. : [у 2-х ч.]. К. : Муз. Україна, 1972. Ч. II.
6. Гармония с основами теории музыки // Программы педагогических институтов, сост. Н. А. Долматов. М. : Просвещение, 1988. Сб. № 18. С. 3–26.
7. Смаглий Г. А., Маловик Л. В. Основи теорії музики : підручник. Х. : Факт, 1998. 384 с.
8. Теплов Б. М. Психология музыкальных способностей. Избр. труды : [в 2 т.]. М. : Педагогика, 1985. Т. 1.
9. Цыпин Г. М. Психология музыкальной деятельности : проблемы, суждения, мнения. М. : Интерпракс, 1994. 373 с.
10. Юцевич Ю. Є. Музыка : словник-довідник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. 352 с.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

З ІСТОРІЇ МУЗИКИ

1. Келдыш Ю. Очерки и исследования по истории русской музыки. М. : Сов. композитор, 1978. 510 с.
2. Левик Б. В. Музыкальная литература зарубежных стран [8-е изд.]. М. : Музыка, 1982. Вып. 4. 496 с.
3. Левик Б. История зарубежной музыки: вторая половина XVIII века [3-е изд.]. М. : Музыка, 1974. Вып. 2. 280 с.
4. Лісецький С. Й. Історія української музики (від найдавніших часів до першої чверті XIX ст.) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. 2015. 148 с.
5. Лісецький С. Й. Українська музична література для V класу ДМШ : навч. посібник. К. : Музична Україна, 1982. 71 с.
6. Попова Т. В., Скудина Г. С. Зарубежная музыка XIX века : кн. для учащихся. М. : Просвещение, 1981. 208 с.

7. Прохорова И., Скудина Г. Советская музыкальная литература для VII класса детской музыкальной школы ; под ред. Т. В. Поповой. [4-е изд.]. М. : Музыка, 1978. 128 с.
8. Прохорова И. Музыкальная литература зарубежных стран для V класса детской музыкальной школы. [10-е изд.]. М. : Музыка, 1986. 128 с.
9. Русская музыкальная литература : учеб. пособие, сост. и общ. ред. Э. Л. Фрид. [8-е изд.]. Л. : Музыка, 1983. Вып. 1. 288 с.
10. Шреєр-Ткаченко О. Я. Історія української музики. К. : Музична Україна. 1980. Ч. 1. 200 с.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

З МЕТОДИКИ ЗАГАЛЬНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

1. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика: монографія / Людмила Михайлівна Масол. — К. : Промінь, 2006. — 432 с.
2. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів / Л. М. Масол, О. В. Гайдамака, Е. В. Белкіна, О. В. Калініченко, І. В. Руденко. – Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. – 256 с.
3. Черкасов В.Ф. Теорія і методика музичної освіти: підручник / Володимир Черкасов– Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2014. – 528 с.
4. Масол Л. М. Мистецтво (інтегрований курс): підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Л. М. Масол. – К.: Видавництво «Світоч», 2013. – 240 с.: іл.
5. Масол Л. М. Мистецтво (інтегрований курс): підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Л. М. Масол. – К.: Видавництво «Світоч», 2014. – 242 с.: іл.
6. Масол Л. М. Мистецтво (інтегрований курс): підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Л. М. Масол. – К.: Видавництво «Світоч», 2015. – 240 с.: іл.
7. Мистецтво: Мистецтво (інтегрований курс): підручник для 8-го кл. загальноосвіт. Навч. закл./ О.В.Гайдамака – Київ : Генеза, 2016

Підручники для закладів середньої освіти з музичного мистецтва
<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/pidruchniki/elektronni-pidruchniki>